

Karaimi i Tatarzy a Witold Wielki

Karaimi

Wróciwszy w 1398 r. z wojny na Krymie, wielki książę litewski Witold osadził na niezajętym terenie miejskim między obu zamkami Karaimów (383 rodziny), wojskowych i cywilów. Nadał im różne przywileje: obdarował ziemią, udzielił funduszy na budowę świątyni. Wojskowi byli strażnikami zamku i mostów na wyspę. Cywile służyli jako pisarze i tłumacze, hodowali warzywa, uprawiali drobne rzemiosła i handel. W Trokach ukształtowały się nieduże dzielnice karaimska i tatarska. Zbudowano meczet i kienesę.

Karaimi (po semicku kara – czytać, studiować) są drobnym ludem tureckim, należącym do plemienia Kipczaków z Azji Środkowej, nigdy w historii nie posiadającym własnej państwowości. W końcu XX w. na świecie (na Ukrainie, w Polsce, Rosji) żyło około 3700 Karaimów, na Litwie – blisko 300. Wyznanie – odłam judaizmu, uznający Stary Testament. W obrzędach używają języka hebrajskiego

Drewniane domy karaimskie, z braku miejsca stawiane bokiem do ulicy, miały koniecznie trzy okna: jedno – dla Boga, drugie – dla Witolda, trzecie – dla gościa.

i karaimskiego. W okresie okupacji sowieckiej, kiedy wszystkie kienesy (arab. kanisa – świątynia) w ZSRS zostały zamknięte, kienesa trocka była jedyną świątynią karaimską w Europie.

Więcej „Kuchnia karaimska“, s. 48

TO CIEKAWE

Wielki Witold z zamku spojrzawszy na błonia Po karaimsku przemówił do niewiast:
„Niech serca wasze smutku nie znają!
Ja zawsze stanę w waszej obronie!”

(Z wiersza S. Firkowicza „Cudowny rumak wielkiego księcia”)

Figury herbu: drewniane widły bojowe *senek*, tarcza *kolkan*, pod nimi – brama b. twierdzy karaimskiej *Dzuft Kale* na Krymie.

Słowniczek polsko-karaimski

Witaj! Cześć! – Salam / Bazłych
Dzień dobry! – Kiuń jachszy
Do widzenia – Kal saw, Bol saw
Na zdrowie! – Sawluchka / Kieszkie
Kocham cię! – Mień sieni siuwiam

Kobiety karaimskie w strojach ludowych, 1991 r.

Tatarzy

Sporządzeni do Trok razem z Karaimami w 1398 r., osiedlili się na południowym i zachodnim przedmieściu. Nie tylko pełnili straż, odbywali służbę wojskową (każde gospodarstwo miało wystawić zbrojnego jeźdźca), ale też pomagali w stosunkach dyplomatycznych z ziemiami Zawołża, Krymu i Kazania. Później hodowali konie, handlowali warzywami. W 1609 r. fanatyczny tłum katolików, którzy zjechali na odpust, zburzył meczet; świątynia nie została już odbudowana. Tatarzy wynieśli się z Trok. Obecnie na Litwie – w Kownie, Rajżach, we wsiach Sorok Tatarsy i Niemież w rejonie wileńskim – żyje 3,5 tys. Tatarów. Tatarzy litewscy – muzułmanie sunniti – nie używają swojego pisma i mowy.

Moneta jubileuszowa wybita dla uczczenia 600 rocznicy sprowadzenia na Litwę Karaimów i Tatarów

Pocztówka. Mal. J. Mackevičius, 1931 r.

Ozdoba tatarska z XVI-wiecznych monet.

Tatarzy litewscy robią przekładaniec z ciasta drożdżowego już 600 lat. Był popularnym daniem na dworze wielkiego księcia Witolda. Częstowano nim gości zagranicznych. Znany w wielu krajach na świecie, jednak robią go tylko Tatarzy litewscy.

Ogórki karaimskie na wystawie rolniczej, Troki, ~1935 r.

TO CIEKAWE

Od dawna znane jest porzekadło: „Tatarskie pierogi dobre są i na bernardyński brzuch”. Robione przez Tatarów od stuleci pierogi z mięsem znalazły miejsce również w kuchni katolickiej.

Imię Witolda

Wielki książę litewski Witold zajmuje w pamięci historycznej Tatarów i Karaimów miejsce szczególne. Otaczany jest wielką czcią, modlono się zań w meczetach i kienesach, we wczesnym średniowieczu układano o nim legendy, pieśni. Wielu Karaimów ma w domach jego portrety. W 1930 r., podczas obchodów 500 rocznicy śmierci Witolda, w kienesie wileńskiej odbyło się uroczyste nabożeństwo.

TO CIEKAWE

Obecny poziom wód w jeziorach trockich jest o 1,8 m niższy niż w XIV w. Zamek budowano na trzech wyspach. Przesmyki między nimi zasypano kamieniami i żwirem, powstała jedna wyspa.

Zamek na wyspie 2

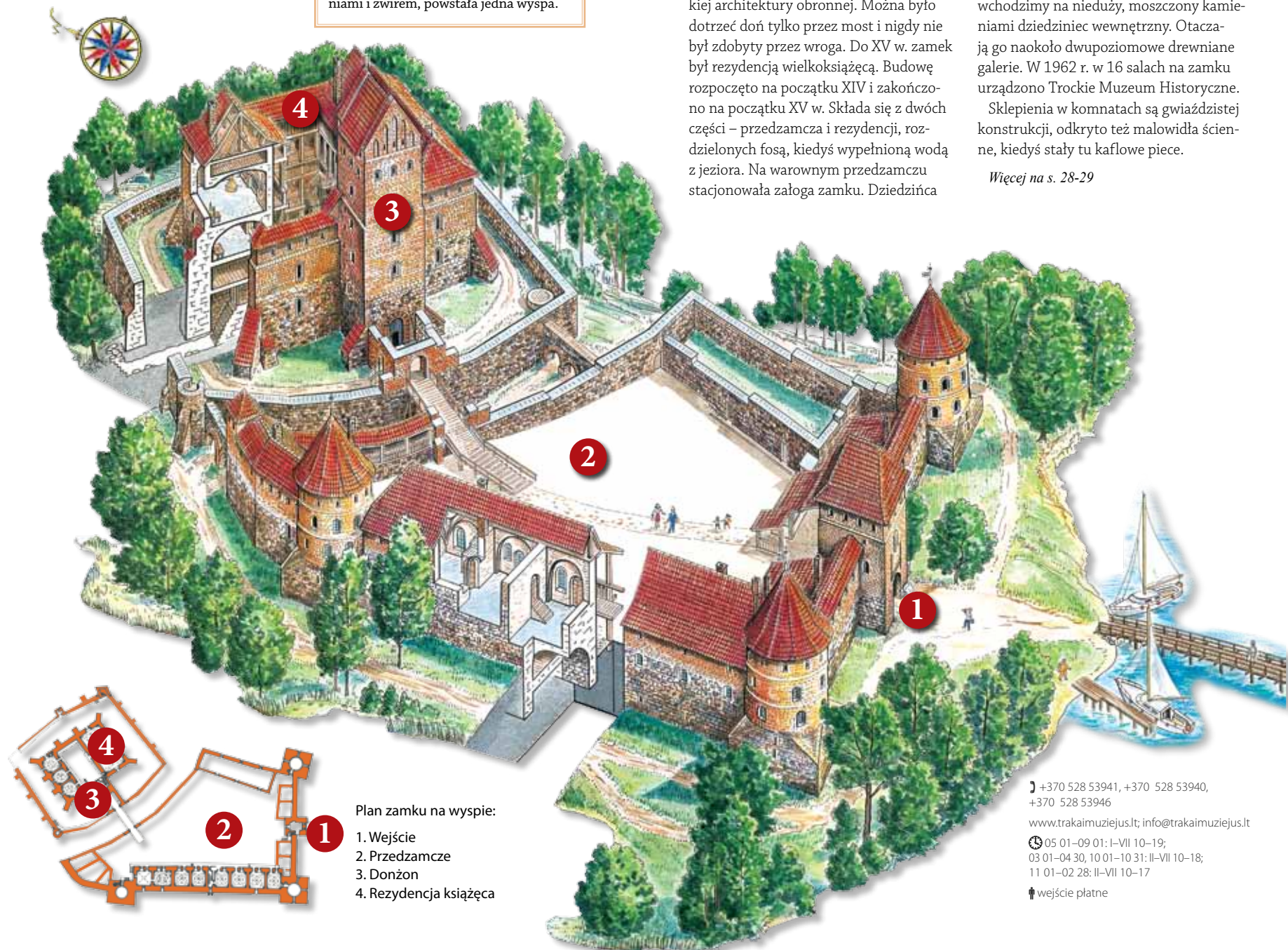
Ul. Karaimų 43C

Zamek zbudowany na wyspie jeziora Galvė jest unikalnym zespołem gotyckiej architektury obronnej. Można było dotrzeć doń tylko przez most i nigdy nie był zdobyty przez wroga. Do XV w. zamek był rezydencją wielkksiążęcą. Budowę rozpoczęto na początku XIV i zakończono na początku XV w. Składa się z dwóch części – przedzamcza i rezydencji, rozdzielonych fosą, kiedyś wypełnioną wodą z jeziora. Na warownym przedzamczu stacjonowała załoga zamku. Dziedzińca

używano do różnych potrzeb gospodarczych. Rezydencja składa się z dwóch równolegle stojących bloków, połączonych od tyłu murem, a od przodu – basztą zwaną donżonem. Przez bramę w donżonie wchodzimy na nieduży, moszczony kamieniami dziedziniec wewnętrzny. Otaczają go naokoło dwupoziomowe drewniane galerie. W 1962 r. w 16 salach na zamku urządzono Trockie Muzeum Historyczne.

Sklepienia w komnatach są gwiaździstej konstrukcji, odkryto też malowidła ściennne, kiedyś stały tu kaflowe piece.

Więcej na s. 28-29

Plan zamku na wyspie:

1. Wejście
2. Przedzamcze
3. Donżon
4. Rezydencja książęca

+370 528 53941, +370 528 53940,
+370 528 53946

www.trakaimuziejus.lt; info@trakaimuziejus.lt

05 01-09 01: I-VII 10-19;
03 01-04 30, 10 01-10 31: II-VII 10-18;
11 01-02 28: II-VII 10-17

👤 wejście płatne